

Innhold

Innledning	13
-------------------------	----

Kapittel 1

Grunnlaget for barnevernets arbeid og miljøterapi	15
--	----

De tre barnevernslovene	15
-------------------------------	----

Barnevernsloven av 1953	16
-------------------------------	----

Barnevernsloven av 1992	16
-------------------------------	----

Forvaltningsreformen og Bufetat	17
---------------------------------------	----

Det statlige og regionale barnevernet	18
---	----

Lovendringer med relevans for institusjonstilbudet	19
--	----

Fagteamene og barnevernstjenestene	21
--	----

Statens helsetilsyn og Fylkesmannen	21
---	----

Fire prinsipper for barnevernets arbeid	22
---	----

Sentrale regler i barnevernsloven	23
---	----

Hvordan kommer sakene til barnevernet?	23
--	----

Plassering utenfor hjemmet - omsorgstiltak	25
--	----

Plassering i institusjon - atferdstiltak	26
--	----

Plassering i institusjon - akutt plasseringer	28
---	----

Ettervern	28
-----------------	----

Viktige endringer i loven	28
---------------------------------	----

Kapittel 2

Hvem er og hvilken hjelp får barna i barnevernet?	30
--	----

Hva kjennetegner barnas familier?	30
---	----

Barnas familie eller husholdet	30
--------------------------------------	----

Barns familier i barnevernet - levekår og sosial bakgrunn	31
---	----

Ungdom plassert på grunn av atferdsproblemer	33
--	----

Kjennetegn ved barn og unge som tas under omsorg	34
--	----

Hva kan statistikken fortelle?	36
--------------------------------------	----

Barn plassert utenfor hjemmet	41
Barnevernsinstitusjoner av forskjellige typer – begreper og definisjoner ...	42
Dansk forskning om barn plassert på institusjon	42
Barn og unge i fosterhjem	44
Barn og unge plassert i institusjon i psykisk helsevern	45
Forvaltning, saksbehandling og flytting	45
Avslutning	46

Kapittel 3

Nye teorier om tilknytning, barneperspektiv og barnet som aktør	48
Hva er et barn og hvordan preges det?	49
Arv og miljø	50
Barn og ungdoms hovedaktiviteter: Lek og utdanning	54
Vitenskapsteoretisk og teoretisk posisjon	56
Kritikk av psykologiens forståelse av barn	56
Kritikk av sosiologiens forståelse av barn	58
Nyere syn på barn og barndom	58
Sosialkonstruksjonistisk perspektiv	60
Barneperspektiv	61
Å snakke med barn	62
Sosialøkologisk teori om barn	64
Den sosiale deltakelsens betydning for barns utvikling	68
Hverdagslivets betydning for barns utvikling	70
Aktivitet som endring og utvikling	72
Bygg på ressurser	74
Hva er aktivitet?	76
Aktivitetsteorier	78
Indre og ytre forutsetninger	83
Nærmeste utviklingssone	84
I flytsonen – FLOW-teorien	86
Utviklingspsykologi og tilknytningsteori	87
Indre arbeidsmodeller	89
Omsorgssvikt og tilknytningsforstyrrelser	91
Det utviklingsstøttende tilknytningsprinsipp	93
Avslutning	94

Kapittel 4

Fra sosialpedagogikk til barnevernsfaglig arbeid	95
Sosialpedagogikk fraværende	98

Sosialpedagogikk – fag eller yrke?	98
Norsk og nordisk tradisjon	99
Konklusjon	104

Kapittel 5

Barnevernsfaglig miljøterapi og miljøterapeutisk arbeid

- utvikling og teoretiske begreper	105
Miljøterapi i institusjon	107
Miljøterapi som eklektisme	107
Nordiske impulser	109
Norske impulser og utvikling av miljøterapi	111
Fra avvik til ansvar og sosial læringsteori	112
Aktivitetsteoretisk perspektiv	113
Sosialpedagogikk og struktur	114
Organisasjon og relasjon	116
Empiri, evidens og atferd	119
Verdier, relasjoner og allianser	121
Miljøterapi innen psykiatrisk behandling	122
Miljøterapi: Ideologi, fag, relasjon, struktur og metode i kontekst	123
Behov for ny modell for miljøterapi?	125
Beskrivelse av miljøterapi	125
Ny modell for barnevernsfaglig miljøterapi	128

Kapittel 6

Omsorg – teori, begreper og perspektiver	133
Omsorg som relasjon	134
Ulike dimensjoner ved omsorg	135
Omsorgsbegrepet i lovverket om barn	137
Omsorgsbegrepet i praktisk barnevernsarbeid	139
Omsorgssvikt	142
Omsorgskompetanse	144
Miljøterapi som omsorg	145

Kapittel 7

Dannelse – oppdragelse og kunnskap	150
Sosialisering og oppdragelse	150
Sosialisering	151
Oppdragelse	153
Moderne barndom	153

Familien i det moderne kunnskapssamfunnet	156
Utdanning og marginalisering	158
Grunnskolen	159
Utstøting	161

Kapittel 8

Behandling som barnevernsfaglig arbeid	164
Institusjonsbehandling og lov om barnevernstjenester	165
Hvorfor er behandling i barnevernet nødvendig?	167
Tilknytningens betydning for hvordan det går med barnet	168
Behandling eller terapi?	170
To grunnmodeller for behandling	172
Psykologisk behandling	174
Psykososial behandling	175
Mentalisering	176
Avslutning	178

Kapittel 9

Miljøterapi satt i system	180
Institusjonsplaner som middel for god miljøterapi	180
Forskrift om krav til kvalitet og internkontroll i barnevernsinstitusjoner	181
Bufetats mal for institusjonsplan	182
Fire institusjonsplaner	184
1) Målgruppe	185
2) Verdigrunnlag/ideologi	187
3) Det faglige arbeidet	190
Avslutning	209

Kapittel 10

Å arbeide etter en systematisk arbeidsmodell	210
Fire systematiske arbeidsmodeller	212
Fra problem til ressurs	218
Individuelle planer: Tiltaksplaner, omsorgsplaner og handlingsplaner	219
Tiltaksplanen	221
Tiltaksplanen blir til	223
Omsorgsplanen	224
Veileder	226
Brukerne skal spørres om råd	226

Handlingsplaner	227
Avslutning	228

Kapittel 11

Hva kjennetegner en god miljøterapeut?	229
Maktforhold og etiske spørsmål	229
Barn og unges opplevelser av medvirkning, støtte og miljøterapeutene ...	233
Brukerundersøkelse blant barn og unge i barnevernsinstitusjoner	235
Hva vil det si å være profesjonell?	238
Miljøterapeuten – person og rolleinnhaver	240
Ulike undersøkelser om personlige miljøterapeutiske kvalifikasjoner ..	242
Avslutning	247
Litteratur	248